

Теоретичні підходи до використання лізингу як джерела фінансування структурної переорієнтації зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Костюченко В.М., Київський національний торговельно-економічний університет

Аналіз структури експорту та імпорту українських підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за останні десять років дає підставити стверджувати про необхідність зміни структури товарів та послуг.

Структурні зміни в експорті та імпорті, насамперед, вимагають пошуку фінансових ресурсів. В умовах світової фінансової кризи, за умов відсутності достатньої маси грошових коштів, найефективнішим джерелом фінансування може бути фінансовий лізинг.

Основою для розгляду фінансового лізингу як джерела фінансування структурної переорієнтації зовнішньоекономічної діяльності є встановлення підґрунтя у правовій, податковій, обліковій сферах.

Аналіз нормативних джерел у цих сферах вказує на різні підходи до визначення фінансового лізингу. Так, у Законі України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР лізинг визначається як сукупність цивільно-правових відносин, які виникають з договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі). У П(с)БО 14 «Оренда», ст.4, оренда вважається фінансовою за умови, якщо орендарю передані всі ризики та вигоди, пов'язані з правом користування та володіння активом та наявності хоча б однієї з восьми визначених ознак: орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди, орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; строк оренди становить більшу частину строку корисного використання об'єкта оренди; теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання; орендар може продовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату; оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди; доходи або втрати від змін справедливої вартості об'єкта оренди на кінець терміну оренди належать орендарю. Слід зазначити, що визначальним критерієм у цьому визначенні є передача всіх ризиків і вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом.

Податкове визначення поняття «фінансова оренда» істотно відрізняється від бухгалтерського. Практично єдиною ознакою фінансової оренди, так як і

передбачено у чинному законодавстві про фінансовий лізинг, є перехід права власності на об'єкт оренди до орендаря.

Різні підходи до визначення фінансового лізингу створюють перешкоди для використання його як джерела фінансування структурної переорієнтації зовнішньоекономічної діяльності. Безперечно інформація для прийняття рішень користувачами приймається на підставі даних бухгалтерського обліку. Разом з тим невідповідність критеріїв визначення фінансового лізингу унеможливають та ускладнюють процес підготовки такої інформації. Для ліквідації правових перешкод слід узгодити сутність та критерії визнання фінансового лізингу в правовому полі.